

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL III.

„Gazeta” este în fiecare zi.
Abonamente pentru Anstr.-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 franci, pe trei luni
10 franci.
Se prenumără la toate oficiile
poștale din intru și din afară
și la dd. colectorii.
Abonamentul pentru Brașov:
la administrațiune, piața mare
Nr. 22, etajul I.: pe un an
10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei
luni 2 fl. 50 cr. Cu dusul în
casă: Pe un an 12 fl. pe
șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
Unu esemplar 5 cr. v. a. sau
15 bani.
Atâtă abonamentele cât și
inserțiunile sunt a se plăti
mai înainte.

Nr. 225.

Brașov, Sâmbătă 7 (19) Octomvre

1889.

Nou abonament la „GAZETA TRANSILVANIEI.”

Cu 1 Octomvre 1889 stilu vechiu
s'a deschis nou abonamentu la care in-
vităm pe toți amicii și sprijinitorii fôiei noastre.

Prețulu abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria: pe trei luni 3 fl.
pe șase luni 6 fl., pe unu an 12 fl.

Pentru România și străinătate: pe trei
luni 10 franci, pe șase luni 20 franci, pe unu
anu 40 franci.

Abonamente la numerele cu data de Duminecă:

Pentru Austro-Ungaria: pe unu 2 fl. pe
șase luni 1 fl.

Pentru România și străinătate: pe unu 8
franci, pe șase luni 4 franci.

Abonarea se pôte face mai ușor și
mai repede prin mandate postale.

Domnii, cari se voru abona din nou,
să binevoescă a scrie adresa lamurită și
a arăta și posta ultimă.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei”.

Brașov, 6 Octomvre v.

Nu de multu am înregistrat
o voce germană, care făcea aspre
împuțări guvernului Taaffe din Aus-
tria, că năpăstuiesce pe Rutenii
din Galiția și-i lasă de totu pe
mâna Polonilor, cari, ca și Un-
garii, nu se gândesc decât nu-
mai la supremația lor și la inte-
resele lor specifice naționale.

Este adevăratu că cele trei mi-
liône de Ruteni din Galiția sunt
ași sub guvernul autonomu pro-
vincialu poloniu foarte vitregu trac-
tați. Este adevăratu că, precum
constată acum deputații ruteni în
dieta din Lemberg—se întem-
plă la alegerile în cercurile rutene a-
busuri și violențe, cari se pot
pune alături cu abuserile și vio-
lențele ce se facu la noi în cer-
curile naționalităților. Polonii lu-
cră, ca și Ungarii, cu sistemul de
presiune alu organelor guvernului
și alu gendarmilor.

Cu tôte aceste Rutenii o au
de faptu cu multu mai bine, de-
câtu ori-care naționalitate nema-
ghiară din Transilvania și Ungaria.
Agitațiunile neiertate ale Poloni-
loru la alegeri n'au pututu împie-
deca ca Rutenii să fiă de rëndulu
acesta mai bine reprezentați în
dieta galițiană.

S'a întemplatu ceea ce sub gu-
vernul unguresc n'am esperiatu
niciodată, ca la alegerile din urmă
gubernatorulu Galiției să dea pre-
fecților poloni avisul, ca să nu
mai candideze în cercurile rutene.
Urmarea a fostu că au candidat
numai Rutenii și pretutendeni can-
didații lor au fostu aleși.

Prefecții (căpitani de districte,
Bezirkshauptleute) fiindu mai toți
Poloni, cum suntu la noi toți fiș-
panii Unguri, candidau totu nu-
mai Poloni la alegeri și s'a în-
templatu că o alegea a toștu de
trei ori cassată, pentru că alegē-
torii n'au votat în favoarea can-
didatului poloniu.

În fața acestei împrejurări a
fostu unu act de echitate și de
dreptate, că a intervenit guver-
natorulu, ca să se lase în cer-
curile electorale rurale rutene liber-
tate alegătorilor ruteni de a
candida pe ômenii lor de incre-
dere.

Amu vrea ca să ne arate cineva
unu singuru casu, fiă și numai cu
privire la unu singuru cercu elec-
toral, în care ocârmuirea ungu-
rescă dela noi să fi procedat ast-
fel spre a lua în apărare câtu de
cât libertatea electorală a popo-
relor nemaghiare.

Așa cevași nu s'a întemplat
niciodată la noi și de aceea ni-se
și oferă straniul spectaculu, că
Românii și Slavii din Ungaria n'au
ași nici unu reprezentant națio-
nal în dieta ungurescă.

Rutenii de sigur nu o duc
bine cu Polonii, și ei sunt pe
tôtă linia desconsiderați în drep-

țurile lor, și în Galiția este su-
premația polonă și limba oficială
polonă care le amărăsce viața.
Dex totuși e mare deosebire între
sôrtea Rutenilor și aceea a Ne-
maghiarilor de dincôce de Laita.
Dovadă este intervenirea guver-
nului la alegerile din urmă în
favoarea Rutenilor, în urma căreia
aceștia sunt reprezentați ași în
număr mai mare în dietă.

Foile germane se folosesc de
nemulțumirea Rutenilor spre a
combate principiul autonomist
și a pleda pentru unu guvern
centralist, care, dîc ele, garan-
tază mai multu egala îndrep-
tărire.

Ei bine, avem și în Ungaria
un guvern centralist. Cum stă
aici cauza minorităților naționale?
Nu sunt date ele cu totul pe
mâna majorității dela putere?

Nu principiul autonomiei, ci
acela alu despotismului de rassă
trebuie să cadă, ca să se pôtă rea-
lisa odată egala îndreptărire națio-
nală în această monarchie!

DIN AFARĂ.

O vorbire a ministrului Crispi.

În Palermo s'a dat unu banchet
ministrului-președinte italianu Crispi,
care încă a luat parte împreună cu 189
de deputați și senatori. Președintele con-
siliului de ministri a rostitu cu această
ocaziune unu discursu, care se pôte
resuma astfel:

Este indispensabil a ține peptu ace-
lora cari, de josu seu de susu, voiesc
să sape edificiul politicu italianu, și a
combate pe republicanii internaționaliști-
anarhiști. Ruperea legăturilor economice
cu Franca este unu fapt independentu
de voința Italiei; ea este urmarea siste-
mului generalu adoptat de republica fran-
cesă, sistemul care de altmintrelea minis-
trulu n'are nici o intenția de a i-lu im-
puta. D-lu Crispi respinge imputările fă-
cute Italiei de a fi în politica sa străină,
pe rëndu: mândră și orgoliôsă, servilă
seu provocătoare. Linia de purtare, care

a fostu urmată, era necesară mării, mai
multu încă, existenței Italiei. Politica
italiană se inspiră în totu ceea-ce între-
prinde din idei ce prevalază în lumea
civilisată. Ea are unu respectu scrupu-
losu de dreptu; ea ajută pe tinerile
naționalități a se desvolta și a se afirma,
și concursulu Italiei, alu amicilor și alia-
ților sei le este asiguratu. Sufli în po-
litica europeană unu vântu de liberalism,
care lasă pe popore stăpâne pe desti-
nele lor. Eptiopia e aprôpe întregă
împăciunță; ea întinde mâna Italiei.
Politica noastră, dîce ministru, ne per-
mite de a trata ca egal cu Englitera,
precum și cu puterile continentale de
interesele păcii; ea e care a condus
pe împăratulu Wilhelm în Roma ita-
liană, ea ne face egal cu cei doi pu-
ternici aliați ai noștri și se servă de
alianțele noastre pentru a face să se res-
pecteze drepturile noastre în Europa;
Italia nu e agresivă și nimeni nu o a-
tacă pentru că e tare și pentru că e
aliată cu cei tari.

Visita împăratului germanu la Constantinopol.

Foile din Berlinu aduc scirea, că
ambasadorulu germanu din Constantino-
polu, d-lu de Radowitz, a comunicat
confidențialu Porții, cumcă visita împē-
ratului germanu n'are scopuri politice,
ci ea corăspunde numai dorințelor per-
sonale ale împăratului Vilhelm. Acesta
va sosi în Constantinopol în primele
dile ale lui Noemvre. Pentru primirea
lui se facu pregătiri mari, precum împăr-
tășesc o telegramă din Constantino-
polu.

Isbândile Gladstoneilor.

În zilele trecute s'au făcut în An-
glia trei alegeri parțiale de deputați
pentru camera comunelor, în care Glad-
stoneii au invins. Foile engleze li-
berale deduc de aci, că alegerile gene-
rale pentru parlamentulu englez vor
aduce éra pe Gladstone la cârmă. „Daily
News” spune, că cele 41 de locuri în
parlamentu, ce le perduse dela 1885,
le-a recăstăgat deja. Măsurile cele as-
pre luate de ministrulu Salisbury în con-
tra Irlandezilor au contribuit foarte
multu la sdruncinarea pozițiunei sale

FOILETONULU „GAZ. TRANS.”

Arta de a fi căsătorit.

de Julius Stettenheim.

Acestu capitolu e scos dintr'unu șir de
tablouri satirice sociale, cari voru apăre în cu-
rând intr'o carte cu titlulu: „Arte fără câștig.”
Priviri după culisele comediei sociale.

Acăsta nu e nici o artă! susține
tărăndoiă holteiu, care a învățat a
cunoșce căsătoria numai în calitatea sa
de amic alu casei și ca ôspe alu mesei,
în ôre care chipu și ca perde-vără, și la
acăsta afirmare se alătură și tînăra pă-
reche, care în luna ei de miere nu se
mai gândesce la diua de mâne.

Căsătoria nu este în sine o artă,
dex a fi căsătorit, acăsta este artă, și încă
una dintre cele mai grele, decă nu chiar
cea mai grea.

Atătu bărbatul cât și femeia intra
în căsătoria ca laici. Cei de curându
unși abia au avut ocaziune a se cu-
noșce, ba se pôte dice, că atătu mirele
cât și mireșa au făcut până acum așa
dîcându mai multu numai o necunoscință
intimă. Puțină comediă e aprôpe neevi-

tabilă. Tinerii nu și arată adevărata lor
față, numai în căsătoria se demască.

Lucru firesc. Amândoi voiesc a
se arăta unu altuia numai din partea
cea bună, câtu se pôte de amabili, ei
se simt îndatorați a și acoperi defectele,
er calitățile bune a și-le arăta în focu
bengalicu, și astfel atătu elu cât și ea
se nfațisază cu totulu totu ca alții și
altfel de cum sunt. Acăsta nisuiță d'a
face pe frumosulu nu oșputem numi pre-
făcătoria, nici nu putem vedé în ea
vr'o înșelăciune cu scirea ori vr'o ale-
șuire în lațul căsătoriei. În fondu este
numai o inclinare laudabilă, ca să apar
în ochii alesului tēu seu ai alesei tale
câtu se pôte de bun și de frumos, res-
pective bun și frumosă, să și măresc
calitățile bune, er defectele și obiceiurile
rele ori să le acoperi cu totulu, ori să
le reduci la cea mai modestă măsură.
Nici unulu nu s'a gândit să se înfăți-
șede ca altulu și altfel de cum este.

La acăsta mai vine apoi, că ochiulu
iubirei seu alu acelei inclinări, care face
din doi ômeni o păreche, este foarte
seurtă de vedere. Statulu miresei este

ca unu localu caldu, în care pășesce
unulu armat cu ochelari; elu deocam-
dată nu vede nimic, ochelarii sunt
căptușiți. Când érași vede, este deja
căsătorit. După cum putem judeca fința
unei femei, numai când o înmțepinăm
în vestmântulu de casă și la gospodariă,
așa nu putem cunoșce o fată până
când umblă în toaletele de balu ale
unei mirese, și tôte aceste se pôte dice
și despre bărbat. Este lucru uimitoru,
cum mirele pôte ascunde multe calități
urite, cu tôte mărimea lor în dosulu unui
micu buchetu de violele, și cum multe
calități neplăcute ale miresei, se
înecă până la necunoscere într'o sin-
gură lacrimă, ba cu ajutorulu acestei
fluidități devine chiar o virtute și o in-
susire eminentă, se înțelege însé, că nu-
mai la părere. Alipirea mirelui de casă
apare ca o repulsiune față cu viața de
holteiu, joculu seu de cărți ca imboldu
cătră sociabilitate, risipa sa ca gentili-
tate, sgârcenia sa ca economie, brutali-
tatea sa ca agerime, er monotonie sa ca
o discordare după atăta cugetare și muncă
spirituală. De aceste avantaje se bucură

mireșa și mai multu. Pofta ei de a se
gati și dichisi trece drept o nisuiță de a
plăce viitorulu ei soțu. Limbuția ei
trece dreptu dovadă, că a cetit multu,
er când vorbesce multe despre alții, se
crede, că ea n'are s'ascundă nici unu se-
cretu înaintea soțului ei viitoru, drân-
gânirea la pian și mormăitul vocii
trecu dreptu artă, cochetăria dreptu nai-
vitate și cerbicia înăscută dreptu inde-
pendență a cugetărei.

Ochii, cu cari vedu mirele și mireșa,
le vedu tôte în lumină trandafiriă și
sunt totdeodată orbi, pentru color, sunt
ochii lui Poloni, cari vedu în locu de
noru o camilă, o nevêstucă ori unu chit,
c'unu cuvântu vedu numai aceea ce vrea
unulu seu altulu să vedă.

După cum în ochii părinților nou
născutul copil este totdeuna celu mai
frumosu din lume, totu astfel nu cu-
noșce mireșa altu bărbat mai perfectu
decâtu mirele ei, er mirele nici o
mireșă, care să se pôtă asemăna atătu
în privința frumșei esterne cât și in-
terne cu alăsa inimei sale. Mireșa are
totdeuna înaintea Veneri lui Milone avan-

Irlandezii sunt alături cu Gladstone, care s'a declarat totdeauna pentru a li se face dreptate Irlandezilor atât de năpăstuit de regimul.

SCIRILE DILEI.

Un preot generos. Sub acest titlu scrie „Amicul Familiei“ din Gherla: Rvsm. D. Gavrilă Popă, nou-denumitul canonic al Capitulului metropolitan din Blăși, care în decursul administrației parohiei și tractului Clușului a lucrat cu atâta zel și abnegațiune pentru înaintarea acestora pe toate terenurile și i-a succedat a pune temelii la fonduri bisericești, școlastice și de binefacere pentru parohia și tractul, cari ați se urcă la valoarea de peste zece mii florini, acum, la despărțirea sa de poporul ce l'a păstorit și de clerul ce l'a guvernât, a dăruit din averea sa peste o mie florini pentru fondurile înființate de d.-sa, er parohiei i-a dăruit o garnitură elegantă de mobilii. Preoții din tractul protopopesc al Clușului, voind a-și arăta și prin semne din afară iubirea și recunoștința față de acest fost al lor șef, cu ocaziunea despărțirii i-au prezentat: o cutie frumoasă, conținând toate rechizițiile de scris, și anume un calamar pentru negră și altul pentru ciripă, cuțit de argint și o penă de argint, ambele într'aurite. Cutia poartă inscripțiunea: „Suvenire dela Preoții tractului Clușiu. 29/VIII 1889“.

Botez de cultură egyletistă. Comuna Valea-Lupșei din comitatul Murășu-Turda, care până acum se ținea de comuna Lupșa, a cerut dela adunarea comitatensă a numelui comitat, ca să fiă declarată de comună mică de sine stătătoare. Adunarea comitatensă a primit această cerere și a hotărât totodată, ca noua comună să nu se mai numească pe viitor Valea-Lupșei, ci să se numească „Erdős“.

Tot Valea-Lupșei are să rămână, de s'ar face fărime șovinistii, er Români se vor feri ca de ciumă d'a pronunța numele unguresc al comunei.

Foc mare. Ni-se scrie din Doboli inf. cu data de 3 Octomvre 1889: Domnul Redactor! Luni în 2 Octomvre v. c. la 4½ ore p. m. un foc cumplit a izbucnit în comuna noastră Doboli inf. În câteva momente, focul ajutat de vânt a luat o întindere atât de înfricoșată, încât localizarea momentană a fost, pe lângă totă încordarea, cu neputință. În câteva minute supraedificatele economice la 15 economi au fost cuprinse de flăcări. Poporațiunea, în mare parte cuprinsă cu séménatul de tómnă și cu stringerea recoltelor de tómnă, era pe câmp. și deși a sosit

tagiul, că brațele ei sunt complete, și mirele ei e un Adonis, care se distinge de acest tiner păstor prin aceea, că el n'are nici o relațiune cu Afrodita.

La acestea se mai adaugă, că în decursul logodnei fiecare dragostire are o însemnătate foarte mare. Cu totă mulțimea lor, sêrutările rămân un dar neprețuit, o remunerațiune, o dotațiune foarte mare. Se dau sêrutări, fără să fiă cerute, se primesc, fără să vrea vre-unul a le păstra, ba se sêrută tinerii chiar când sunt busumflați, supărați, și chiar și atunci când vorbesc de lucruri indiferente, la care se potrivește sêrutarea cam ca turta la bere, tot se sêrută.

Și deodată tinerii se vedă însurați și învață a se cunoaște, devenind erăși cei cari au fost mai înainte de logodnă; mâștile le cad cu atât mai iute, cu cât mai greu le este de a comunica unul cu altul după cum au comunicat în starea excepțională de logodiți. Călătoria imediat după căsătorie, care a devenit acum la modă, grăbește încă trecerea acesta în alt stadiu. (Va urma.)

în curând acasă, și deși s'au luptat toți locuitorii cu adevărată abnegațiune, totuși elementul furios și nimicitor totuși ce i-a fost în cale, într'o stradă întregă. Cinci-spre-zece familii au rămas fără adăpost, fără bucate pentru ei, și fără nutreț pentru vite, cu un cuvânt au pierdut tot ce au avut acasă adunat cu sîrguință de astă vară până acum, chiar și de îmbrăcăminte, scăpând cei mai mulți numai cu ceea ce a fost pe ei. Omenii nu au căzut jertfă, vite și paseri de curte însă au perit. Miseria nenorocitorilor e cumplită, plânsul copiilor, încă mici, rămasi pe stradă fără adăpost, fără hrană și îmbrăcăminte, e sfâșietor. Au ars cu totul 40 de edificii. Focul a luat nasceră din cauza jocului a trei băieți cu chibrite în sură. Paguba trece peste zece mii florini. S'a constituit un comitet de ajutorare în comună. — N. Puiană, preot.

Teatrul german din Totis. Redacțiunea unei foi din Viena s'a adresat către contele Necula Eszterhazy din Totis cu întrebarea, că ce atitudine are de gând să ia densul față cu agitațiunile în contra teatrului din Totis. Contele a răspuns pe cale telegrafică: „Față cu aceste izbucniri ale șovinismului atitudinea mea e pasivă și mă mulțimesc cu recunoșterea sporadică a scopului ce-l urmăresc în mod onest. Nicolau Eszterhazy“.

Cu alte cuvinte, pot lătra șovinistii ca câni la lună, până li-se va muta gura în cefă.

Atașii militari, cari iau parte la manevrele armatei române, sunt următorii: generalul-maior Fraser al Angliei, loc. colonel Torcy al Franței, locot-colonel Brussati al Italiei, maior Kenan-Bey al Turciei, căpitan Müller și locot-colonel Baron von Broken al Germaniei, căpitanul Schneider al Austriei.

Baronul Hirsch pentru jidovii poloni. Un diar vienez al „Internationalei de aur“ asigură, că în fine după multe pertractări cu autoritățile din Galiția, au fost primite statutele fundațiunii de 12 milioane de franci, pe care o făc baronul Hirsch jidovilor poloni. Fundațiunea poartă numele de: „Fundațiunea baronului Hirsch, pentru promovarea instrucțiunii populare și pentru sprijinirea meseriilor și a agriculturii în Galiția și Bucovina“. Scopul fundațiunii este întemeierea de școle populare și de grădini de copii, sprijinirea studenților și a candidaților de profesură, cumpărarea cărților și vestimentelor pentru școlarii săraci ș. a. Școlile sunt făcute în prima linie pentru jidovi. Curatoriul va consta din 15—18 membri, dintre cari cel puțin a treia parte trebuie să fi de confesiunea mosaică. Caracteristic este punctul acela din statute, în puterea căruia, dacă se întâmplă niscăi evenimente neprevăzute, fundațiunea poate fi transformată într'o fundațiune nouă în favorul jidovilor din Austro-Ungaria. După cum se pare, se teme baronul Hirsch, că în urma unui război va trece Galiția în puterea Rusiei, și în cazul acesta voiesce el să asigure fundațiunea pentru jidovii din Austro-Ungaria. Se dice, că guvernul rusesc ar fi respins o asemenea propunere, pentru întemeierea unei fundațiuni de felul acesta pentru jidovii din imperiul rusesc.

Morte grabnică. Astăzi, fiindu tîrgu de săptămână în Brașov, locuitorul Niță Stroescu din Secele veni să cumpere ovés. Când voi să schimbe o hărtie de 5 fl., se rădima de un sac cu ovés, se vede fiindcă i-se făcuse rău, și muri.

Fabrica ungară de arme. În înțelesul contractului ce l'a încheiat ministrul de honveđi cu fabrica ungară de arme, acesta are să fabrice pentru honveđi cu

total 180,000 de pusei cu repetițiă a 34 fl. 28 cr. și anume așa, ca în 1890 să se predea deja 65,000, în 1891 vr'o 90,000 și restul în 1892.

Serata musicală (I) a d-lui Rudolf Lassel se va da Duminecă 8 (20) Oct. d. a. la 5 ore în sala hotelului Nr. I cu concursul d-lui profesor N. Popovici. Atragem atențiunea publicului asupra acestei serate, a cărei interesantă programă o vom publica în numărul de mâine.

Altă treilea concert cu abonament al capellei orașenești se va da mâine sêră, Sâmbătă, în 6 (18) Octomvre în sala hotelului Nr. 1.

Bugetul statului ungar pe 1890.

A. Cheltuelile ordinare sunt preliminate cu 330,824.256 fl., adică cu 167.332 fl. mai mari ca în anul 1889.

Intre acestea amintim interesele pentru datoriile statului în sumă de 120,018.588 fl. adică cu 2.338.578 mai mult ca în anul 1889.

B. Cheltuelile transitorii și investițiunile sunt preliminate cu 18,624,844 fl., adică cu 1,157.731 fl. mai mari ca în an. 1889.

C. Cheltuelile comune extra-ordinare sunt preliminate cu 6,214.546, adică cu 2,455.699 fl. mai mici ca în 1889.

A. Venitele ordinare sunt preliminate cu 348,134.920, adică cu 4,278.784 fl. mai mari ca în 1889.

B. Venitele transitorii sunt preliminate cu 7,124.327 fl., adică cu 317,339 fl. mai mari ca în 1889.

Cheltuelile totale deci sunt preliminate cu 355,662.646 fl., adică cu 1,140.636 mai mici ca în 1889.

Venitele totale sunt preliminate cu 355,259.247 fl., adică cu 4,596.123 mai mari ca în 1889.

Deficitul e de 404.399 fl., adică cu 5,736.759 fl. mai mic ca în 1889.

Relativ la acest proiect de buget prezentat de ministrul Wekerle dietei, „Budapester Tagblatt“ scrie sub titlul „Buget frumos cu cusur“ un articol de fond, în care arată, că nu numai această pistru e în buget, ci mai sunt și alte pete mari și urite, pe care ministrul a vrut să le acopere. Așa de pildă e venitul de 5 milioane din vânzarea moșilor statului. Când se vînd moșii statului, atunci nu se mai poate vorbi de un deficit de 804.399 fl., căci numai venitul nu sunt acele 5 milioane, cu care se împuținează averea statului. Prin urmare deficitul e de 5,404.399.

Un alt cusur al acestui buget frumos e sporirea cheltuelilor ordinare cu aproape 5 milioane. Când cheltuelile ordinare se sporesc într'un an cu 5 milioane, acolo nu poate fi vorba de economii în buget.

Mai departe ne arată un cusur bugetul la dările de consum, care sunt preliminate cu 3 milioane mai mult. Asta-i o nouă încordare a puterilor de contribuere ale populațiunii, prin urmare nu poate fi vorba de o stare financiară sănătoasă.

Și se nu se uite, că în buget nu e preliminară nici o sumă pentru întempera cheltuelilor necesare cu reforma administrațiunii politice, cu reformele justițiare și altele, care, dacă se vor face în anul 1890, deficitul va fi mășorit cum se cade.

Din dieta croată.

Lunia trecută s'a desbătut în dieta croată proiectul privitor la pactul financiar cu Ungaria. După ce vorbi guvernamentalul Eggersdorfer, care declară independența financiară a Croației de o nefericire pentru Croația, luă cuvîntul Antoniu Starcevič, care sbiciu cu asprime opozițiune moderată, despre care dice, că recunoșce pactul cu Un-

garia și cu toate acestea luptă în contra lui. Următor de cea mai încordată atențiune a dietei, Starcevič își continuă apoi vorbirea sa astfel:

„Pertractarea acesta imi aduce aminte de timpul tineretelor. Atunci antecesorii d-voștre strigau în contra vătămării drepturilor municipale. Coróna s'a obligat, că și ea însăși va respecta legile, ce le va câștiga. Atunci am crezut, că sbirii nu se vor mai ocupa, decât cu cei ce vătăm drepturile municipale. Eu am considerat legea ca sfântă și am crezut, că față cu cei ce lucrează în contra ei nici nu va fi trebuință de sbiri, deoarece are s'eu să-i trăsnească, s'eu să-i înghită pământul.“

Acosta însă nu s'a întemplat. M'am convins, că de fapt legi nu există, ci există numai astfel de legi false, cari sunt menite ca să nebunescă poporul, care tot mai crede încă, că legile trebuie respectate. De atunci pe toate legile municipale n'au mai da o pipă de tăbac. Locul acestor legi l'a ocupat astăzi pactul și bucurăși ași da o pipă de tăbac unui om ori unui drac, care ar duce din Croația acel pact. Pactul nici-odată n'a fost o convențiune bilaterală. (Se întorce spre opozițiune moderată): Voi numai atunci strigați în contra pactului, când nu sunteți voi la guvern. Mășavă, blăstemat lucru este, că voi aruncați cu petri asupra acelora, cari facu același lucru, pe care l'ați făcut și voi mai înainte și-l veți face încă, dacă veți ajunge erăși la guvern. Strigarea voastră în contra vătămării pactului nu plătesce o cêpă degerată. Pentru ce ați suferit vătămările cu anii întregi?

Dacă pactul este o convențiune bilaterală și voi credeți, că s'a vătămât, atunci trebuie să așteptați până când convențiunea espiră, și s'eu n'o mai reînvi, s'eu — până când ea durează — câștigați-vă cu arma satisfaciune pentru vătămarea dreptului. Mai înainte însă de ce poporul nostru ar păși pe acest tărâm, plătescă aceia, cari au adus patria noastră în această stare ticăloasă.

Ce fel de procedere este aceea: a înjura pururea o instituțiune, der totuși a-o susține mereu, a-o apăra și a nebuni plebea, care se încrede în egoistia acia murdari, cari așa tracteză cu poporul nostru, ca și dracul cel înpelitat.

Causa acestei ne mai auzite procederi nu este alta, decât împrejurarea, că nu vră se recunoască pe față, că în adunarea provincială din 1865 și 1867 d-nii Mazuranici și Strossmayer au declarat Croația ca provincie ungară. Ungurii au primit-o acesta, er Coróna a sancționat-o. Așadără Ungurii au putut să facă cu Croația ceea ce au făcut cu Transilvania: acesta însă totuși n'au făcut-o, ci ni-au aruncat nouă oșele cele góle, la cari ródie majoritatea...

Pactul nu este convențiune, ci este numai opera Maghiarilor. Guvernul nostru nu este altă ceva, decât un ram al guvernului din Budapesta. Sub astfel de împrejurări noi nu putem nici să primim pactul, nici să-l respingem. Nu putem schimba nimic din el, nu putem face nimic, nu putem avé nimic, decât nu ne permite, ori decât nu ne dá Ungurul. Nu știu până când va dura situațiunea acesta. Până când însă va dura, eu cred, că e un lucru nedemn pentru bărbații serioși a mai disputa asupra acestor consecințe naturale. Pactul financiar nu este altă ceva, decât consecința indispensabilă a subordonanței noastre politice. O dicit acesta pe scurt, deoarece multele vorbirii seci m'au plictisit și dinții, implântați în pact, mi-s'au strepedit. Dealtmintelea voi știți, că față cu mine și soții mei nu există pactul; noi nici nu votăm, nici nu desbatem asupra acestui lucru.

Cursul industriei din Frătăușul nou.

Amă împărtășit la timpul său despre cursul de industrie de casă, ce s'a ținut în Frătăușul nou, la inițiativa părintelui Iracliu Porumbescu de acolo și sub conducerea d-lui Candidu Mușlea, institutor în Brașov. Obiectele lucrate cu succes la acel curs au fost trimise și espuse în Cernăuți, în localitățile societății pentru cultura și literatura română în Bucovina, unde au fost admirate de public. Comitetul acestei societăți la rândul său a trimis părintelui Porumbescu următoarea scrisoare, care e o nouă dovadă despre succesul acelui curs de industrie:

Sfinția Văstră! Comitetul Societății pentru cultura și literatura română în Bucovina în ședința sa din 26 August (7 Sept.) a. c. a luat spre plăcută știință scrisorile d-văstră din 4 și 17 August 1889, prin care ni-ați comunicat mersul și rezultatul îmbucurător al cursului de lucru de mână și industrie casnică ținut la d-văstră în decursul ferilor a. c.

Lucrurile executate la acel curs, cari ați avut binevoiața a ni-le trimite spre a fi expuse în localitățile Societății, au întrecut chiar așteptările noastre și au fost privite cu viu interes și cu multă plăcere de publicul român din capitală.

Conform dorinței exprimate de d-văstră în epistola din 17 August a. c. se expediază aceste lucruri la adresa societății „Școala română” din Suceava, era cele două intimat alăturat pe lângă epistola d-văstră din 4 August a. c. și-le înapoim cu această scrisoare.

Comunicându-vă aceste, binevoiați a primi din partea Comitetului multă sinceră și recunoștință vină pentru osteneța și sacrificiile ce le-ați adus cu aranjarea și conducerea acestei afaceri întru sporirea și înaintarea culturii naționale, dimpreună cu asigurarea deosebitei noastre stime și considerări.

Comitetul Societății pentru cultura și literatura română în Bucovina.

Cernăuți, 14 (26) Septembrie 1889.

Myron M. Calinescu, Dimitriu Socoleanu,
Vice-președinte. Secretar.

Epistola președintelui „Kulturegylet”-ului către Metropolitul Miron Romanul.

Reproducem după „Telegraful Român” din Sibiu și epistola pe care a adresat-o președintele „Kulturegylet”-ului Escelenței Sale Metropolitului Miron Romanul, care în traducere românească este următoarea:

Nr. 508 1889.

Comitele supremă ală comitatelor Ternavei mic și mari, și președintele E.M.K.E. (reuniunii maghiare de cultură din Ardeal).

Escelența Văstră Domnule arhiepiscop și metropolit! — Precum este știută de comună, la 3 Septembrie a. c. se va ține în Gherla adunarea generală a reuniunii culturale din partea transilvană, cu care ocaziune se va sănti și steagul reuniunii, și fiindcă reuniunea noastră — ca reuniune culturală — se estinde și la toate confesiunile din această parte a țerei, voru participa toate confesiunile la festivitatea săntirei steagului.

Pe steagul nostru este brodată patrona țerei, și avem prospecte, că Majestatea Sa Regele nostru apostolic va dispune să fiă reprezentată și Preînalta Sa persoană.

Din partea celor de religie na gr. or. este invitat protopresbiterul Sighișorei Demetriu Moldovanu pentru a celebra ritualele, care s'a și oferit cu promptitudine, decât Escelența Văstră îi veți da spre acest scop licență.

Deci mă adresez către Escelența Văstră cu rugarea, să binevoiați a da numitului protopresbiter licență spre acesta, și despre grațioasele dispozițiuni a ne înștiința și pe el și pe mine fără amănare.

Primiți Escelența Văstră expresivă stimei mele.

Sighișora, 21 August 1889.

Conte Gabriel Bethlen m. p.
comite suprem și preș.

Manevrele armatei române.

Duminea, 1 Octomvre, Regele Carol și Principele Ferdinand, urmați de ministrul de război, de prefectul județului, de primarul Băcăului, de Casa militară, de toți d-nii ofițeri atașați militar străin, de șeful marelui stat-major, de comandantul diviziei din Dobrogea și de o numeroasă suită de ofițeri de toate armele, au pornit cu drumul de fier din Bacău la gara Răcăciuni și de acolo în trăsura până la podul Siretului stabilit de pontonierii regimentului 2 de geniu în vederea manevrelor dela 2 și 3 Octomvre.

Corpul III de armată aștepta ordinele Regelui pentru a începe trecerea de pe malul stângu pe malul drept al Siretului.

Unu numeros public venit din localitățile dimprejur salută pe Regele, care a convorbit cu câte-va din persoanele prezentate.

La orele 10 și 15 m. încep trecerea corpului III de armată sub conducerea d-lui general Radovic, ce se servise în cea mai bună ordine, terminându-se la orele 12 și jum.

După ce Regele făcu observațiile sale și diferite recomandări în vederea mișcărilor, ce acest corp avea a executa pe a doua-ți, porni erași în trăsura urmat de totă suita la gara Răcăciuni.

Aci Regele fu întâmpinat de proprietarii de moși, de autoritățile locale și de unu public foarte numeros, printre care și domne și multe alte persoane venite dimprejur.

Proprietarii Răcăciunilor organizaseră în salonul de așteptare alu gării unu frumos dejun, la care au luat parte toate domnele și domni prezenți, precum și suitele. D-na Zulnia Sturdza ridică unu toast în sănătatea Regelui, a Reginei și a Principei.

După ce se termină dejunul, Regele primi o deputațiune a locuitorilor și proprietarilor din localitate, cari mulțumiră Regelui de marea onoare ce li-se făcuse venind în mijlocul lor și de ocazia ce li-s'a dat de a vedea armata, pentru care țera are atâta dragoste și în care pune atâta încredere.

Regele, mulțumind de primirea ce i-s'a făcută, porni la orele 2 și 15 m., cu trenul, înapoi la Bacău în mijlocul uralelor mulțimei ce se adunase pe peronul gării.

La orele 3, Regele dela gara Bacău porni imediat în trăsura, urmat de toate suitele, îndreptându-se spre podul de feru dela Bistrița și de aci spre șoseaua națională, pe unde avea să vină dela Pașcani divizia VIII, care în manevrele de a doua ți avea să apere trecerea Siretului în apropierea acestei localități.

La orele 3.30 m. apără ante-garda. Trupele defilară sub comanda d-lui general Arionu, pe dinaintea Regelui până la orele 4.30, în cea mai bună ordine, spre a intra în bivouac în marginea orașului.

Regele apoi intră în oraș, vizită palatul administrativ alu județului, unde fu întâmpinat de președintele consiliului județian și de d-nii membri ai comitetului permanent, apoi Regele împreună cu Principele se întorseră la cartierul regal, unde fu primită o deputațiune dela Piatra, compusă din prefectul județului Neamțu, din primarul orașului Piatra, și din alții; de asemenea a primit Regele și alte mai multe audiențe.

Sera se dete unu prânzu, la care luară parte d-nii generali Manu, Falcianu, Racovița, Dunca, Crețeanu, d-nii ofițeri atașați străini, d-nii prefecti și d-nii primari de Bacău și Nemițu, d. director alu căilor ferate etc.

Literatură.

Amicul Familiei, diar belectric și enciclopedic literar cu ilustrațiuni, apare în Gherla de 2 ori pe lună în mărime de câte 2—3 côle și costă pe anu 4 fl. sau 10 lei. Anul XIII. Redactor: N. F. Negruțiu. — Nr. 20 dela 15 Octomvre conține: Inelul, novelă (cu ilustrațiuni); Cântăreța, novelă (fine), lucrată de Dimitrie Danu; Sub fagi, poezie în prosă, de F. H. Popu; Diverse. (Sub rubrica acesta se cuprind mai multe sciri și povește interesante); Glume (cu ilustrațiuni).

Istoria Românilor din Dacia Traiană, de A. D. Xenopolu, profesor la universitatea din Iași, membru corespondent alu Academiei Române. Volumul II. Istoria medie, partea I. Dela întemeierea țărilor române până la mărtea lui Petru

Rareșu (cu o hartă). Volumul I alu acestei prețioase sciri conține 620 pag. și a fost premiat de Academia Română. Volumul II, pe care-l anunțăm aci, conține 587 pag. format mare 8° și costă 10 lei.

Au apărut 365 Anecdote și Glume, adunate, prelucrate și arangiate de Titu V. Gheaja, spiritual la inst. corect. Cuprinsul acestui op este foarte petrecător, așa că cetind și numai o pagină din el, caută să riți ori cât ai fi fost de necăjit și măhnit. Preful unui exemplar cu porto francat e de 65 cr. Se poate procura dela „Cancelaria Negruțiu” în Gherla — Sz-ujvár.

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS”.

(Serviciul bioulului de coresp. din Pesta.)

Viena, 18 Octomvre. Eri la amedii s'a ținut o conferență a ministrilor comuni. Obiectul conferenței au fost afacerile de resortu urgente curente.

Viena, 18 Octomvre. Ministrul de externe român Alexandru Lahovary a arătat în convorbirea sa cu contele Kalnoky înclinarea de a intra în tratări pentru reînnoirea convenției comerciale.

Viena, 18 Octomvre. Aici se vorbește, că Serbia are de gând a încheia o alianță cu Muntenegrul.

Berlinu, 18 Octomvre. Impăratul și împărătesa Germaniei au plecat astă nopte la Milanu.

Lisabona, 18 Octomvre. Regele este în agoniă. El a primit ungerea de pe urmă.

DIVERSE.

Unu sfântu curiosu. În Erlau muri de curându unu omu foarte originalu, anume Iosif Tarbay. Acesta își astupa cu didu ușa casei și primia mâncarea necesară printr-o fereștrică făcută în didu. Din anul 1865 Tarbay nu și părăsi locuința. Elu petrecea noptea și o parte din di aședat într-unu coșciug de metalu și îmbrăcat în haine de mortu, cântându înconjurați de lumini aprinse, „Circum dederunt”. Coșciugul, care era patul său, îl curăția odată pe anu o sormană țileră. Spre scopul acesta făcea elu o gaură, pe care intra țilera, care se punea pe lucru, fiindu păzit de Tarbay cu revolverul în mână. După ce isprăvia, eșia atară și Tarbay astupa cu didu erași gaura. Acestu omu originalu lăsa o avere de 30,000 fl., pe care o testă spre scopuri filantropice. Interesant este punctul alu doilea alu testamentul său, în care lasă 1000 fl. unei case de copii lăpedați, cu condițiune, ca acel capital să se plaseze cu interese până va ajunge suma de 90,000 fl. Tarbay face și observarea glumită, că în chipul acesta ar fi putut lăsa chiar dușmanilor săi o asemenea sumă.

O întâmplare straniă în tabăra dela Bruk. În noptea de 9 spre 10 Octomvre se întâmplă în tabăra de barace dela Bruk unu casu, care merită totă atențiunea. Unu oficeru din batalionul de vânători Nr. 10, care se afla în tabăra dela Bruk lângă Leitha, fu împușcat și rănit greu de unu vânătoru, care sta ca sentinelă. Deși întreaga afacere încă nu e lămurită, totuși aceea este siguru, că oficerul acela, care se afla noptea aceea tocmai în serviciu, se întorse târziu noptea în tabăra, pentru ca să se covingă, decât sentinelele din tabăra veghiază ori dormu. Sentinelele, lucru firescu, se aflau aședate departe una de alta. Ele căpătară ordinu ca să nu lase în decursul noptei nici o persoană străină, ca să intre în tabăra. De bună seamă pentru ca să se covingă oficerul despre modul cum se execută ordinul, se strecură în tabăra și se apropiă de o sentinelă pe care spora elu, că o va găsi durmindu. Sentinela observându-l strigă: „Stăi!” De orece însă oficerul nici la a doua, nici la a treia strigare a senti-

nelei nu stetu în locu, și nici nu dete losinca, nici parola, soldatul împușcă asupra lui și-l nimeri pe oficeru așa de bine, încâtu cădu la momentu josu. Pertractarea va stabili, întru câtu a trecut soldatul peste instrucțiunea sa, seu decât neprevederea oficerului e cauza acestei întâmplări rele. Acestu casu poate servi ca învățătură pentru oficeri, ca în inspecțiunile lor noptea să fiă precauți.

Două companii de soldați măcelărite. Din Mexico se anunță, că s'a comis unu oribilu măcelu de către Indiani, care irită populațiunea într-unu grad foarte mare. În statul uniunei americane Aronga atacară Indianii două companii de soldați, cari tocmai se întorceau dela exercitiu. Soldații fură încunjurați și după o luptă crâncenă fură măcelăriți. Indianii pe lângă acesta ciungăriră cadavrele soldaților. Nici unu soldatu nu scăpă cu viață. Nesosind companiile în casarmă, se trimeseră curieri, cari aflară unu lacu de sânge plinu de cadavre. Și Indianii voru fi avut de siguru morți și răniți, der i-au transportat de pe câmpul de luptă. Sălbaticii se retraseră spre Arizona. Guvernul mexicanu a trimis îndată 4000 de soldați în urmărire Indianilor.

Deputații noiei camere franceze. Din Parisu se comunică următoarea statistică a deputaților noiei camere, înșirați după profesiunea lor: 15 foști judecatori, 15 doctori în dreptu, 116 avocați și licențiați în dreptu, 11 mandatar pe la judecatorii (avoués), 7 notari, 97 proprietari de pământu și agricultori, 57 industriași și comercianți, 48 medici, 40 țiaristi și scriitori, 21 foști oficeri, 14 ingineri, 6 proprietari de corăbii, 2 generali în pensiune, 2 vice-admirali, 1 foști oficeru de marină, 11 foști prefecti, 7 foști ampoiați ai administrațiunei, 12 foști diplomați, 7 foști consilieri și auditori ai consiliului de stat, 4 farmaciști, 2 economiști, 10 financiari, 2 membri ai academiei, 5 foști învățatori și profesori, 5 foști funcționari comerciali, 6 lucrători, 2 întreprindători de lucrări publice, 3 proprietari de turnătorii, 1 inspectoru de cale ferată, 1 episcopu, 1 preotu protestantu, 1 ampoiatu alu regiei tutunurilor, 1 medicu dentistu, 1 pictoru, 1 compositoru musicalu, 1 comerciantu de brânză, 1 medicu veterinaru, 1 chemicu, 1 desemnatoru stamce, 1 tipografu. Numărul nobililor e de 102, dintre cari 2 principi, 1 duce, 8 marchizi, 16 conți, 4 viconți și 5 baroni.

Cursul pieței Brașov

din 18 Octomvre st. n. 1889.

Bancnote românești	Cump.	9.44	Vând.	9.46
Argintu românesc	-	9.38	-	9.41
Napoleon-d'ori	-	9.46	-	9.48
Lire turcesci	-	10.72	-	10.75
Imperiali	-	9.72	-	9.75
Galbeni	-	5.58	-	5.61
Scris. fonc. „Albina” 4 ⁶ / ₁₀	-	101.—	-	102.—
„ 5 ⁹ / ₁₀ ”	-	98.50	-	99.—
Ruble ruseci	-	1.22	-	1.23
Mărci germane	-	11.62	-	11.65
Discountu 6—8 ⁰ / ₁₀ pe anu.	-	-	-	-

Cursul la bursa de Viena

din 17 Octomvre st. n. 1889.

Renta de aur 4 ⁰ / ₁₀	-	-	-	100.25
Renta de harti 5 ⁰ / ₁₀	-	-	-	95.55
Imprumutul căilor ferate ungare	-	-	-	114.50
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostu ungare (1-ma emisiune)	-	-	-	99.90
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostu ungare (2-a emisiune)	-	-	-	—
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostu ungare (3-a emisiune)	-	-	-	112.40
Bonuri rurale ungare	-	-	-	87.80
Bonuri croato-slavone	-	-	-	105.—
Despăgubirea pentru dijma de vinu ungurescu	-	-	-	99.50
Imprumutul cu premiul ungurescu	-	-	-	138.50
Losurile pentru regularea Tisei și Seghedinului	-	-	-	128.—
Renta de harti austriacă	-	-	-	84.00
Renta de argint austriacă	-	-	-	84.95
Renta de aur austriacă	-	-	-	110.25
Losuri din 1860	-	-	-	138.80
Acțiunile băncei austro-ungare	-	-	-	921.—
Acțiunile băncei de creditu ungar.	-	-	-	317.25
Acțiunile băncei de creditu austr.	-	-	-	305.50
Galbeni împărătesci	-	-	-	5.67
Napoleon-d'ori	-	-	-	9.47 ¹ / ₂
Mărci 100 imp. germane	-	-	-	58.40
Londra 10 Livres sterlinge	-	-	-	119.85

Editoru și Redactoru responsabilu:
Dr. Aurel Mureșianu.

„ALBINA“

institutul de creditu și de economii

Filiala Brașov

acordă la comercianți și industriași

contra acoperire ipotecară séu contra hârtii de valóre

Credite de Conto-Corrent

cu interese de 6%

ér contra accepte cu subscrieri bune cu interese de 6 1/2%

Informațiuni mai detaliate se potú lua dílnicú în biroulú institutului—piața No. 90, dela 8—2 d. a.

83,20

Avisu d-lorú abonati!

Rugám pe d-nii abonati ca la reînnoirea prenumerațiunei sé binevoiască a scrie pe cuponulú mandatului postalú și numerii de pe fáșia sub care au primitú díarulú nostru până acuma.

Domnii, ce se abonéză din nou, sé binevoiască a scrie adresa lámuritu și sé arate și posta ultimá.

Totodatá facemú cunoscutú tuturorú D-lorú abonati, cá mai avemú din anii trecuti numerú pentru complectarea colectiunilorú „Gazetei“, precum și câteva întregi colectiuni, pentru cari se potú adresa la subsemnata Administrațiune în casú de trebuință.

Administraț. „Gaz. Trans.“

Arverési hirdetményi kivonat.

A Fogarasi kir. járásbíroság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Szász Jakob végrehajthatónak Doroftei Samoile Stefan és társ. végrehajtást szenvedő elleni 42 frt. 40 kr. tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a Brassói kir. törvényszék (a fogarasi kir. járásbíroság) területén lévő O Sinka községben fekvő az O sinkai 270 sz. tjkben foglalt:

Table with 4 columns of numbers and text, listing property details and amounts.

ezennel megálapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1889 évi November hó 9-ik napján dél el. 10 órakor O Sinka község házánál megtartando nyilvános árverésen a megálapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881 évi LX. t.-cz. 42 §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881 évi november hó 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyministeri rendelet 8. §-ában kijelölt ovadék képes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881: LX. t.-cz. 170. §-us értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Fogaras 1889 évi April. hó 29 napján.

A fogarasi kir. járásbíroság mint telekkönyvi hatóság.

Numere singuraticé din „Gazeta Transilvaniei“ à 5 cr. se potú cumpéra în tutungeria I. Gross, și în librăria Niçolae Ciureu.

Mersulú trenurilorú

pe liniéle orientale ale căii ferate de statú r. u. valabilú din 1 Octomvrie 1889.

Large railway schedule table with multiple columns for routes (Budapesta-Predealu, Predealu-Budapesta, etc.), train types, and departure/arrival times.

Notá: Numerii încuadrati cu linii gróse însemnézá órele de nópte.